

FOTO: BERTIL JANSON

FOTO: BERTIL JANSON

” Vi har ju jättemånga böcker. Många lånas, men många lånas inte alls. De bara står där och väntar på sin tur.

Ingalill Stenmark

FOTO: BERTIL JANSON

” Det är ett smart uttänkt system som säkerställer att det finns kvar en bok av varje, som alla kan låna.

Victoria Edman

Att Ingalill Stenmark jobbar på landets mest osynliga bibliotek håller hon med om. Den stora skillnaden jämfört med att jobba på ett "vanligt bibliotek" är förstås frånvaron av bokletande besökare.

– Men jag tänker snarare på den stora likheten, att vi alltid tänker på låntagaren, individen som beställt och vill ha den här boken.

Kungliga biblioteket i Stockholm, som står för finansieringen, har ingen utlåning. Där måste besökaren läsa böckerna på plats. I

Depåbibliotekets nationella uppdrag ingår att både bevara och tillgängliggöra verken. Så de lånar ut allt de har, utan begränsningar.

– Varje vecka lånar vi till exempel ut ett tiotal böcker som är mer än hundra år gamla, säger Ingalill Stenmark.

Hennes kollega Victoria Edman tycker att folkbiblioteken i landet är duktiga på att köpa in det som behövs för just den kommunen. Men utrymme kostar, bestånden ska vara aktuella och till slut

måste böcker gallras bort.

– Där har vi en väldigt speciell roll. Sveriges depåbibliotek är helt uppbyggt av gåvor från andra bibliotek. Det är ett smart uttänkt system som säkerställer att det finns kvar en bok av varje, som alla kan låna.

Innan rundturen ner i magasin berättar Ingalill Stenmark om gamla böcker som plötsligt, över en natt, får nytt liv igen. Startskottet kan vara att någon i tv, radio eller i en tidningsartikel rekommenderar en bok som genom åren blivit bortglömd och i princip aldrig lånas ut. Patrik Svenssons "Ålevangeliet" fick en sådan effekt.

I boken, som belönades med Augustpriset och lästes av många, nämns Rachel Carsons "Under havsvinden", som utkom 1963. De flesta av landets bibliotek hade för länge sedan gallrat ut den. Allt fler beställningar började komma till Depåbiblioteket.

– Vi hade den. Och den var jättesnygg dessutom, säger Ingalill Stenmark.

derar en bok som genom åren blivit bortglömd och i princip aldrig lånas ut. Patrik Svenssons "Ålevangeliet" fick en sådan effekt.

I boken, som belönades med Augustpriset och lästes av många, nämns Rachel Carsons "Under havsvinden", som utkom 1963. De flesta av landets bibliotek hade för länge sedan gallrat ut den. Allt fler beställningar började komma till Depåbiblioteket.

– Vi hade den. Och den var jättesnygg dessutom, säger Ingalill Stenmark.

"Saivaara: en fornlämningslokal med boplatzvallar och boplatzgröpar från kammeramisk tid i nedre Tornedalen: undersökt med hjälp av datorlagrad karta och RAÄ:s fornlämningsregister" [Bror-Tommy Sturk, 1992], är ett av de sällsynta verken i depåbiblioteket.

FOTO: HENNY BUCHT

Nyinkomna böcker, utgallrade av olika bibliotek i landet, väntar på registrering och hyllplats i Depåbibliotekets magasin.

FOTO: BERTIL JANSON

Denna dag ska ett 70-tal böcker skickas till låntagare i hela landet.

FOTO: BERTIL JANSON

Ett liknande fenomen uppstod under coronapandemin. Författaren Dean Koontz gav på 1980-talet ut en thriller, "Nattens ögon", som handlade om en livsfarlig biologisk smitta – som spreds från staden Wuhan i Kina. En kvällstidning skrev om det snudd på profetiska sammanträffandet och ordet spred sig.

– Det blev en jättehajp kring boken. Den fanns inte att köpa, och väldigt få bibli-

otek hade kvar den till utlåning. Vi hade två exemplar och det blev förstås jättelånga köer på dem.

Det plötsliga intresset för verk som är svåra att få tag på återkommer då och då. Där tycker Ingalill Stenmark att Depåbiblioteket fyller en viktig funktion.

– Vi har ju jättemånga böcker. Många lånas, men många lånas inte alls. De bara står där och väntar på sin tur.

Bertil Janson

SVERIGES DEPÅBIBLIOTEK

- Sveriges depåbibliotek och lånecentral finns sedan 1992 i Umeå. I tre magasin står runt en halv miljon volymer, främst svensk litteratur, från 1700-talet och framåt. Några av de mer sällsynta är:
- "Saivaara: en fornlämningslokal med boplatzvallar och boplatzgröpar från kam-

keramisk tid i nedre Tornedalen: undersökt med hjälp av datorlagrad karta och RAÄ:s fornlämningsregister"

- "Inköpsverksamhet Kiruna lasarett"
- Kulturfrågor i gränsbygd: protokoll om svenskt-finländskt samarbete: Övertorneå